

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiraportti vuodelta 2025

Yleistä

Jyväskylän seudun ympäristöterveydessä suunnitelmallisen valvonnan tavoitteisiin päästiin vuonna 2025 erittäin hyvin. Tavoitteet oli asetettu mm. suunnitelmallisille tarkastusmäärille sekä eläinlääkinnässä terveydenhuoltokäyntien määrälle. Suunnitelmallinen tarkastustavoite ylitettiin hieman (105 %). Elintarvike- ja terveydensuojelun ilmoitusten käsittelyjen tavoiteaika alle 14 pv alitettiin lähes jokaisen ilmoituksen kohdalla.

Eläinlääkintähuollon praktiikan osalta työmäärässä ei kokonaisuutena tapahtunut suuria muutoksia. Lemmikkieläinkäyntien määrä on kasvussa. Valtakunnallisestikin näkyvä eläinlääkäripula aiheutti haasteita myös Jyväskylän seudun ympäristöterveydessä ajoittain sijaisten saatavuushaasteiden muodossa.

Henkilöstöresurssin osalta vuonna 2025 osa-aikaisuudet ja muut poissaolot vähensivät vain vähän käytettävissä olevaa henkilöstön työaikaa. Eniten vaikutusta oli elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkinnässä.

Viestinnän osalta seurattiin somepäivitysten, nettiutisten, tiedotteiden ja koulutustilaisuuksien lukumäärää. Rakentaminen ja ympäristö -palvelualueella on oma vuorovaikutussuunnittelija, jonka kanssa viestintää suunniteltiin. Nettiuitisia ja mediatiedotteita laadittiin vuoden aikana säännöllisesti. Instagram -tiliä ja uutta Facebook -sivustoa käytettiin aktiivisesti tärkeänä osana yksikön viestintää.

Yksikössä ohjattiin vuoden aikana useita opiskelijaharjoittelijoita sekä eläinlääkinnän että terveys- ja elintarvikevalvonnan puolella.

Suunnitelmallisen valvonnan maksutuloja kertyi yhteensä 725 021 euroa. Tämä oli 9,5 % enemmän suunniteltuun nähden. Maksutulojen ylittyminen suunnitellusta johtui lähinnä taksan tarkistuksista sekä uusista savuttomien nikotiinituotteiden myyntilupamaksuista. Valvonnasta saadut tulot kohdennettiin 100 % ympäristöterveydenhuoltoon.

Vuonna 2025 yksikköön ei tehty aluehallintoviraston ohjaus- tai arviointikäyntejä. Vuoden aikana toteutettiin kaksi sisäistä auditointia. Auditoinnit koskivat suunnitelmallisia tupakkalain mukaisia tarkastuksia sekä suunnitelmallisia tarkastuksia terveydensuojelulain mukaisiin huoneistoihin. Vuoden aikana kaksi henkilöä suoritti sisäisen auditoijan pätevyyden. Keski-Suomen ympäristöterveyden yksikköjen yhteistä laatutyöstä jatkettiin edellisten vuosien tapaan tavoitteena valvonnan yhdenmukaistaminen ja yhdenmukainen ohjeistus alueella. Yhteistyötä tehtiin myös mm. Lahden kaupungin ympäristöterveyden kanssa.

Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonta

Elintarvikevalvonta

Elintarvikelain mukaista valvontaa teki vuonna 2025 pääasiassa yhteensä 8 tarkastajaa ja yksi hygieenikkoeläinlääkäri. Heidän työajastaan osa meni myös tupakkalain, lääkelain ja terveydensuojelulain mukaiseen valvontaan. Elintarvikevalvonnan tarkastuksia toteutettiin Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti ja niiden sisältöä painotettiin valvontasuunnitelman mukaisesti.

Valvontasuunnitelmassa elintarvikelain mukaisia tarkastuksia arvioitiin tehtävän 605 kpl. Valvontasuunnitelman tarkastustavoite oli noin 75 % toimintakohtaisen riskinarvion mukaan määräytyvästä tarkastusmäärästä (802 kpl).

Tarkastuksia tehtiin 576 kpl eli 95 % tavoitteesta. Näistä tarkastuksista 47 tarkastusta oli seurantatarkastuksia, joissa käytiin toimipaikassa uudelleen katsomassa, oliko korjattavaksi kehotetut asiat korjaantuneet. Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtiin valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia 30 kpl, joka on 5 % kaikista tarkastuksista. Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset olivat akuuttia valvontaa mm. ruokamyrkytyspäilyihin, takaisinvetoihin ja Ruokaviraston valvontapyyntöihin liittyviä tarkastuksia.

Suunnitelman mukaisesti tavoitteena oli tehdä liikkuvien elintarviketoimintojen tarkastuksia 3–5 tapahtumassa. Tavoitteeseen päästiin, sillä tarkastuksia käytiin tekemässä kolmessa tapahtumassa (Kansainväliset markkinat, Secto Rally Finland Suomen MM-ralli ja Valon kaupunki).

Lähes kaikki tarkastukset tehtiin toimipaikassa paikan päällä (566 kpl). Asiakirjatarkastuksia tehtiin 10 kpl. Tavallisesti yksi valvoja tekee tarkastuksen, mutta lisäksi tarkastuksia tehtiin pareittain.

Ympäristöterveydenhuollon sähköisessä ilmoituspalvelussa (ilppa.fi) voi tehdä ilmoituksen elintarvikkeesta johtuvasta sairastumisesta tai muusta haitasta. Yksittäisiä sairastumis- ja haittailmoituksia elintarvikkeista ja ruoista tehtiin vuoden 2025 aikana yhteensä 131 kpl. Yksittäiseen sairastumis- ja haittailmoitukseen liittyvän selvityksen tekee tavallisesti kyseisen toimipaikan vastaava tarkastaja. Sairastumis- ja haittailmoituksen tekeminen uudistui vuoden 2023 alussa. Sen jälkeen vuosittain onkin tullut aiempaan verrattuna moninkertaisesti sairastumis- ja haittailmoituksia.

Jos sairastumisilmoituksen perusteella epäillään epidemiaa tai ilmoitus koskee vakavaa taudinaiheuttajaa, epidemian selvitystyöhön osallistuvat hygieenikkoeläinlääkäri, johtava ympäristöterveystarkastaja, ympäristöterveyspäällikkö sekä kyseisen valvontakohteen vastuutarkastaja ja tarvittaessa hänen sijaisensa. Selvitystyöt ovat vaativia ja aikaa vieviä ja ne priorisoidaan aina muun työn edelle.

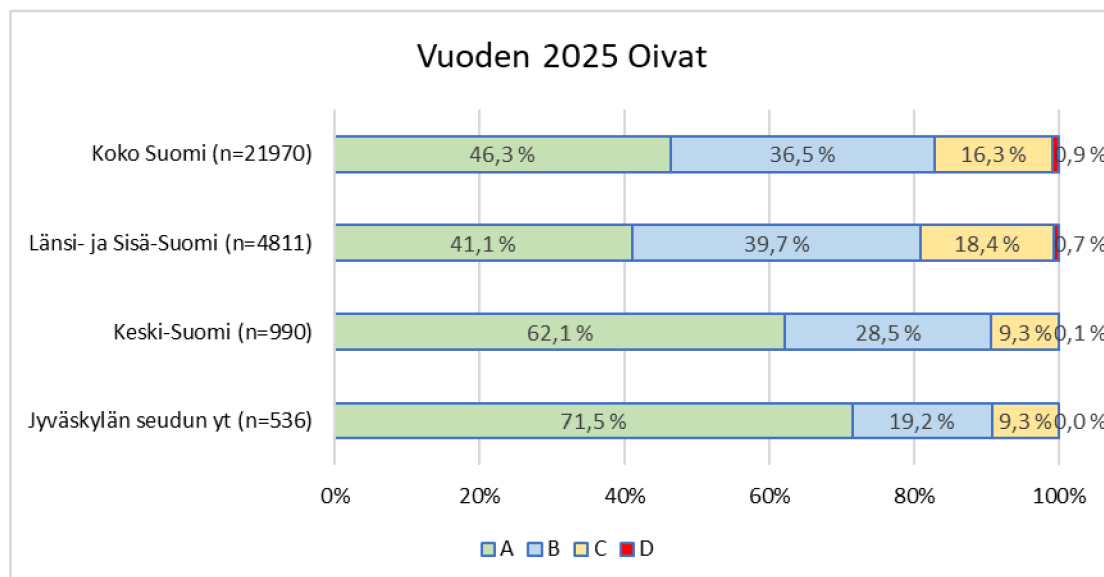
Varsinaisia epidemiaselvityksiä tehtiin neljä, josta tehtiin myös RYMY-järjestelmään ilmoitukset. Yhdessä näistä ravintola ruoasta sairastuneita oli noin 16 asiakasta muutaman päivän ajalta. Asiakkaat olivat syöneet ravintolan seisovasta pöydästä. Ravintolan tarkastuksilla todettiin korjattavaa mm. lämpötilahallinnassa. Toinen mielenkiintoinen epidemiaselvitys kohdistui aamupalaravintolaan. Kolmelta eri paikkakunnalta oli kolme henkilöä sairastunut salmonellaan. Epäilykset salmonellan lähteeksi kohdistuivat yhteen elintarvikkeeseen, mutta asiaa ei voitu varmuudella todentaa. Aamupalaravintolan toiminnassa ei ollut huomautettavaa.

Valvonnassa on tavoitteena, että valvontakohteessa kaikki sovellettavat asiakokonaisuudet tarkastetaan kolmen vuoden sisällä. Hyväksytyjen elintarviketoimintojen tarkastuksissa on kaikki sovellettavat asiat tarkastettu vähintään yhden kerran kolmen vuoden aikana. Rekisteröidyillä elintarviketoiminnoilla aivan kaikkia sovellettavia asioita ei ole tarkastettu kolmen vuoden sisällä. Rekisteröidyillä elintarviketoiminnoilla tarkastustiheys voi olla harvempi kuin kerran kolmessa vuodessa. Lisäksi tarkastettavien asioiden tarkastamista paikan päällä voivat vaikeuttaa kielihaasteet, jolloin tarkastuksella keskitytään vain tärkeimpiin asioihin.

Vuoden 2025 aikana aloitettiin Ruokien gluteenittomuus –projekti suunnitelman mukaisesti. Alkuvuodesta laadittiin tarkastuslomake, jossa huomioitiin gluteenittomuuteen liittyviä toimintatapoja. Tarkastuksilla kiinnitettiin erityistä huomiota gluteenittomuuden hallintaan. Loppuvuodesta otettiin tarjoilupaikoista 15 ruokanäytettä, joista analysoitiin gluteenipitoisuus. Valvontaprojekti jatkuu vuodelle 2026. Gluteeni on yksi allergeeneista ja allergeenien valvonta sisältyy myös tavanomaiseen Oiva-tarkastukseen. Oivariviä 10.1 Erilläänpito ja ristikontaminaatio tarkastettiin vuonna 2025 enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2025 allergeeniasioita tarkastettiin 332 tarkastuksella ja edellisenä vuonna 296 kertaa.

Sähköisiä ilmoituksia toiminnan aloittamisesta tai oleellisesta muutoksesta käsiteltiin 166 kpl. Lopetusilmoituksia käsiteltiin 80 kpl. Hakemuksia käsiteltiin kolmeen toimipaikkaan.

Oiva-valvontajärjestelmään kuuluvia tarkastuksia vuonna 2025 tehtiin 536 kpl. Kuvasta 1 nähdään, että Oiva-arvosanat jakautuivat seuraavasti: A (Oivallinen) 72 %, B (Hyvä) 19 %, C (Korjattavaa) 9 % ja D (Huono) 0 %. Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että noin 90 % toimijoista noudattaa hyvin tai melko hyvin annettuja elintarvikesäännöksiä ja määräyksiä. Valtakunnalliseen tasoon verrattuna Jyväskylän seudun ympäristöterveydessä annetaan hiukan keskimääräistä parempia arvioita. Suomessa Oiva-arvioista Oivallisia ja hyviä on 83 %, kun Jyväskylän seudulla niitä on 91 %. Vastaavasti Suomessa korjattavia ja huonoja on 17 %, kun Jyväskylän seudulla niiden osuus on 9 %.

Kuva 1 Vuoden 2025 Oiva-tarkastusten arvosanojen prosenttiosuudet. Arvosanat A, B, C ja D muodostuvat Ruokaviraston Oiva-ohjeiden perusteella.

Valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi suunnitelmassa tavoitteena oli toimenpiteiden loppuunsaattaminen. Tämä tarkoittaa, että toimija kehotuksesta joko korjaa todetut asiat tai viranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin. Asiat ovat korjaantuneet pääasiassa

kehotuksilla. Hallinnollisiin pakkokeinoihin, joita ovat mm. kuuleminen, määräys ja kieltö, edettiin kahden toimipaikan osalta.

Ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmään (VATI) kirjataan kaikki valvontakohteisiin liittyvät oleelliset asiat. Asioiden kirjaamisesta on yleisiä valtakunnallisia ohjeita ja lisäksi valvontayksiköllä on tarkentavia ohjeita. Vati on ollut käytössä vuoden 2019 alusta alkaen ja siitä lähtien toimipaikkoihin liittyvät asiat on kirjattu yhä tarkemmin järjestelmään. Vuosina 2020–2021 kirjattiin keskimäärin 1700 tapahtumaa elintarvikealan toiminnoille, kun vuosina 2023–2025 kirjattiin keskimäärin 1900 tapahtumaa.

[Terveydensuojeluvalvonta](#)

Vuonna 2025 terveydensuojeluvalvonnassa ei resurssien osalta ollut vajausta, mutta henkilömuutoksia oli syksyllä yhden tarkastajan siirtyessä määräaikaisena toisen työnantajan palvelukseen. Syksyllä työtehtäviä jouduttiin hieman organisoimaan uudestaan tämän vuoksi.

Terveydensuojeluvalvonnan omassa suunnitelmassa toimintavuodelle 2025 oli suunniteltu suunnitelmallisia tarkastuksia 325 kappaletta. Terveydensuojeluvalvonnan oma suunniteltu tarkastusmäärä ylitettiin hieman, suunniteltuja valvontatarkastuksia tehtiin 343 kappaletta. Terveydensuojeluvalvonnan suunnitelmallisten tarkastusten oma tavoitemäärä ylitettiin, koska tavoitteena on purkaa myös kertynyttä tarkastuskuormaa aikaisimmilta vuosilta ja kohdistaa suunnitelmallisia tarkastuksia toimintoihin, joita ei ole pystytty tarkastamaan tavoiteaikataulussa. Suunnitelmallisten tarkastusten toteutunut määrä on n. 80 % Vatin terveydensuojelutoteumaraportilta saatavasta vuonna 2025 suunnitelluksi määritellystä tarkastusmäärästä.

Terveydensuojelulain mukaisia huoneistoilmoituksia otettiin vastaan yhteensä 95 kpl, joista 61 kpl koski uuden toiminnan tai toimipaikan perustamista, toiminnanharjoittajan vaihtumista tai toiminnan olennaista muutosta. Ympäristö-, rakennuslupalausuntoja tai muita vastaavia lausuntoja annettiin vuoden 2025 aikana 70 kappaletta.

Vati- raporttien mukaan suunnitelmallisilla tarkastuksilla tarkastetuista asioista 27 %:ssa oli vuoden aikana annettu ohjausta ja neuvontaa sekä 1 %:ssa oli kehoitettu korjaaviin toimenpiteisiin. Kehotukset liittyivät mm. tilojen kuntoon, puhtauteen, hygieniaan ja ulkoalueisiin.

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin 89 kpl. Suunnitelman ulkopuolisista tarkastuksista 72 % oli asunnontarkastuksia. Asunnontarkastuspyynnöt otettiin tavoitteen mukaisesti käsittelyyn viimeistään neljän viikon kuluessa siitä, kun lomake oli saapunut ympäristöterveyteen. Terveydensuojeluvalvonnasta on edustaja kuntien, hyvinvointialueen, Jyväskylän seurakunnan, Gradian, Jamkin sekä yliopiston sisäilmastoryhmissä. Ryhmät kokoontuivat säännöllisesti.

Yhteen yksityiseen kiinteistöön annettiin terveydensuojelulain 27 §:n mukaisia määräyksiä terveyshaitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämistä ja poistamista varten. Ennen määräyksen antamista suoritettiin kuuleminen. Toinen kuuleminen tehtiin terveydensuojelulain 51 §:n mukaisten määräysten antamista varten. Varsinaisen määräyksen antamiseen ei kuulemiseen jälkeen ollut kuitenkaan tarvetta.

Terveydensuojeluvalvontasuunnitelman yhtenä tavoitteena oli ajantasaistaa terveydensuojeluvalvonnan kohteita Vati-järjestelmässä. Vuoden aikana on päivitetty valvontakohteiden tietoja, mutta työsarja edelleen jatkuu. Vatin toiminnassa ja raporteissa on ollut virheellisyyksiä, jotka omalta osaltaan hankaloittavat tietojen oikeellisuuden arviointia.

Ensisijaisten tilojen vesijärjestelmien riskinarviointia tehtiin kahteen valvontakohteeseen. Riskinarvioinnin perusteella kohteista tullaan ottamaan vesinäytteet *legionella*-bakteerin pois sulkemista varten. *Legionella*-seuranta jatkettiin vuonna 2024 tehdyn riskinarvioinnin osalta yhdessä valvontakohteessa. Vesijärjestelmien riskinarvioinnin käynnistämistä hankaloittaa suuresti se, ettei keskusviraston ohjeistuksen mukaisesti riskinarviointia voida vaatia tehtäväksi ennen 12.1.2029, vain vahva suosittaminen on mahdollista.

Vuonna 2025 aloitettiin kolmen eri vesilaitoksen kanssa riskienhallintasuunnitelman päivitystyö yhteistyössä vesilaitoksien avainhenkilöiden, kuntien ympäristönsuojelun sekä nykyisen Elinvoimakeskukseen vesiasiantuntijoiden kanssa. Vesilaitosten näytteenottosuunnitelmien päivitystyötä aloitettiin ja huomioitiin näissä uudet näytemuuttajat.

Varsinaisia vesivälitteisiä epidemioita ei vuoden aikana ollut. Ympäristöterveys oli mukana kahdeksassa erilaisessa häiriötilanteessa (alla lueteltuna). Lisäksi vuoden aikana ympäristöterveyden tietoon tuli muutamia tilanteita, joista olisi voinut kehkeytyä häiriötilanne, ellei epäkohtiin olisi pystytty reagoimaan nopeasti heti tilanteen tullessa ilmi.

- Helmikuun alussa yleisen talviuintipaikan uimakielto. Hylätystä kompressorista valui öljyä veteen. Puhdistustoimien jälkeen ja veden laadun varmistamisen jälkeen uimakielto purettiin.
- Uimahallin/kylpylän kahluualtaan näytteestä havaittiin huhtikuussa *Pseudomonas aeruginosa*- bakteeria. Altaan ja allas- sekä pesutilojen osalta tehtiin toimenpiteitä ja tilanne korjaantui.
- Hotellin vesijärjestelmän riskinarvioinnin tuloksen perusteella todettiin vesijärjestelmässä *legionella*- bakteeria raja-arvot ylittävä määrä. Toimenpiteiden ja uusintanäytteiden jälkeen todettiin toimenpiteiden riittävyys.
- Heinäkuussa yhden vesiosuuskunnan alueella rikkoutui sekä talousvesi- että jätevesiputki. Vaikutusalueella oli 4–5 kiinteistöä, joille annettiin keittokehotus. Korjausten jälkeen vesinäytteiden tulosten perusteella keittokehotus purettiin.
- Elokuussa ja syyskuussa valvonta-alueen kahdessa eri lähteen vesinäytteistä löytyi koliformisia bakteereita. Tilannetta seurattiin uusintanäyttein. Lähteiden käyttöä jouduttiin rajoittamaan.
- Syksyllä yhden vesiosuuskunnan alueella oli lähes kuukauden kestävä keittokehotus. Vedenottamon kaivo jouduttiin puhdistuttamaan ja verkosto desinfioimaan, jonka jälkeen veden tutkimustulosten perusteella keittokehotus päästiin purkamaan.
- Syyskuussa keittokehotus asetettiin yhden vedenjakelualueen veden käyttäjille. Häiriötilannetta hoidettiin yhdessä Laukaan kunnan valvontayksikön kanssa, koska vesi alueelle tulee Konneveden vesilaitokselta. Keittokehotus purettiin otettujen puhtaiden näytetuloksien perusteella.
- Lokakuussa sattui toisella vedenjakelualueella vesi- ja jätevesiputken vuoto, jonka vaikutusalue ulottui yhteen kiinteistöön. Keittokehotus oli voimassa siihen asti, kunnes näytetuloksilla varmistuttiin veden laadusta.

Talous-, uima-allas- ja uimarantavesien ns. viranomaisnäytteet ottivat toimijat itse tai vaihtoehtoisesti ulkopuoliset tahot. Ympäristöterveys otti tarvittaessa lähinnä uusinta- tai häiriötilannenäytteitä. Vuonna 2025 viranomainen haki 92 talousvesinäytettä. Terveysturvallisuusviranomaisen tehtävänä on valvoa, että näytteet otetaan valvontatutkimusohjelmien mukaisesti sekä tarkistaa tutkimustuloksista, että veden laatu täyttää sille asetetut laatuvaatimukset ja –tavoitteet. Näytteet siirretään analyysisiirtoina Vati-järjestelmään, jonka kautta talousvesinäytetulokset siirtyvät edelleen vesi.fi sivustolle. Analyysisiirroissa oli välillä edelleen hieman haasteita ja tämä vaati yhteistyötä laboratorioiden kanssa.

Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta

Kesällä 2025 tuli voimaan tupakkalain muutos, jossa suurin muutos koski savuttomia nikotiinituotteita. Savuttomat nikotiinituotteet kuuluvat nykyään myyntiluvan piiriin ja niihin liittyen myyntilupien muutosilmoituksia käsiteltiin 145 kpl.

Tupakkalain vähittäismyynnin lupahakemuksia käsiteltiin 20 kpl ja lopetusilmoituksia käsiteltiin 11 kpl. Vähittäismyyntiin liittyvät lupia koskevat tiedot päivitettiin sekä ympäristöterveyden valtakunnalliseen tietojärjestelmään (VATI) että Valviran Tupakkarekisteriin (Turre).

Tupakkatuotteiden myynnin ja mainonnan sekä lääkelain mukaisia tarkastuksia oli yhteensä suunniteltu tehtävän 43 kpl. Suunniteltu tarkastusmäärä oli alhaisempi kuin aiempina vuosina. Tupakkalain mukaisia tarkastuksia tehtiin 78 kpl ja lääkelain mukaisia tarkastuksia 18 kpl (yht. 96 tarkastusta). Lääkelain mukaisille tarkastuksille ei ole valtakunnallista tarkastustiheyssuositusta samaan tapaan kuin on tupakkalain mukaisille myyntipaikoille.

Suunnitelman mukaan niissä elintarvikevalvonnan kohteissa, joissa myydään tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä, nikotiininesteitä tai nikotiinivalmisteita tehdään samalla tarkastuskäynnillä tupakkalain ja lääkelain mukaista valvontaa. Valvonta on käytännössä näin toteutettukin. Käytännössä tarkastaja menee tarkastukselle sen mukaan, onko paikka elintarvikelain perusteella tarkastettava. Toimintatapa selittää suunniteltua selvästi korkeamman tarkastusten lukumäärän.

Lääkelain mukaisia nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntilupapäätöksiä tehtiin 10 kpl. Myynnin lopetusilmoituksia järjestelmään päivitettiin 9 kpl.

Tupakkalain perusteella asunto-osakeyhtiöiden parveketupakointikieltopäätöksiä tehtiin 17 kpl.

Terveysturvallisuuslain mukaisilla suunnitelmallisilla valvontatarkastuksilla havaittiin vuoden aikana useammalla paikassa tupakointikieltomerkkien puuttuminen, josta tarkastuksilla huomautettiin.

Vuoden 2025 aikana osallistuttiin Jyväskylän kaupungin ehkäisevä päihdetyön työryhmän toimintaan osallistumalla yhteistyöpalaveriin. Ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholin, huumausaineiden, rahapelien ja tupakkatuotteiden käytön vähentämisen. Myös tupakkalain tavoitteena on tupakkatuotteiden käytön loppuminen.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintäpalvelujen saatavuus ja laatu

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden seitsemän praktikkokunnaneläinlääkäriä (praktikko) huolehtivat peruseläinlääkäripalveluista. Praktikot ovat sijoittuneet neljään eri toimipisteeseen, joista kolmessa (Muuramessa, Hankasalmella ja Joutsassa) toimii pääsääntöisesti yksi praktikko. Ainoalla kaupunkialueella sijaitsevalla vastaanotolla (Palokka) on neljän praktikon toimipiste, jossa toimivista praktikoista kolme työskentelee Palokan toimipisteen lisäksi muilla vastaanotoilla päivystysvapaiden sijaisena ja tasaamassa työmäärää.

Äänekosken kaupungin eläinlääkintähuolto on Jyväskylän seudun ympäristöterveyden järjestettävänä. Peruseläinlääkintähuollon sekä kiireellisen eläinlääkäriavun virka-aikaan Äänekosken kaupungin alueella tuottaa Laukaan kunta yhteistoiminta-alueiden välisellä sopimuksella. Eläinlääkintähuoltolain alaiset virkatehtävät hoitaa Jyväskylän kaupunki.

Käyntimäärissä on edelleen kasvua etenkin Jyväskylän toimipisteessä pieneläinkäyntien osalta siitä huolimatta, että Jyväskylän kaupunkialueella on runsaasti palvelua pieneläinlääkinnässä. Yksityinen palveluntarjonta on otettu huomioon eläinlääkintähuollon resurssitarpeessa.

Valmistautuminen uuteen eläinlääkintähuoltolakiin

Jyväskylän ympäristöterveys valmisteli vuoden 2025 aikana uuden eläinlääkintähuoltolain toimeenpanoa. Työtä tehtiin tiiviissä yhteistyössä Keski-Suomen muiden valvontayksiköiden kanssa.

Suureläinpäivystyksen muutokset

Vuoden 2026 alussa toteutui muutos suureläinpäivystyksen aluejaossa, kun Kangasniemen kunta jäi pois päivystysalueesta ja Pohjoisen Keski-Suomen alue liittyi mukaan. Muutosta valmisteltiin yhteistyössä Keski-Suomen muiden valvontayksiköiden kanssa.

Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärien sairaskäyntitilastot kuntakohtaisesti vuodelta 2025 on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1

Hankasalmi	2025	2024	2023	2022	2021
Sairaskäynnit virka-aikana	307	387	291	369	382
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	517	683	607	532	537
Terveystenhuoltokäynnit	38	44	45	50	35
Sairaskäynnit päivystysaikana	19	37	14	28	22
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	2	0	1	0	0

Joutsa

Sairaskäynnit virka-aikana	250	276	222	297	345
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	490	471	408	526	603
Terveystenhuoltokäynnit	35	27	30	30	23
Sairaskäynnit päivystysaikana	30	23	27	34	44
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	1	0	0	0	1

Jyväskylä

Sairaskäynnit virka-aikana	325	361	387	397	717
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	2836	2796	2487	2165	1903
Terveystenhuoltokäynnit	21	20	19	19	20
Sairaskäynnit päivystysaikana	73	65	54	98	87
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	12	6	2	0	5

Luhanka

Sairaskäynnit virka-aikana	22	45	48	51	48
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	57	66	52	66	63
Terveystenhuoltokäynnit	3	4	5	2	3
Sairaskäynnit päivystysaikana	4	0	3	3	7

Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---

Multia

Sairaskäynnit virka-aikana	28	15	21	16	41
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	2	4	2	4	41
Terveystenhuoltokäynnit	6	7	8	5	9
Sairaskäynnit päivystysaikana	3	0	1	0	5
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0

Muurame

Sairaskäynnit virka-aikana	122	108	116	128	108
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	903	745	713	666	550
Terveystenhuoltokäynnit	6	5	3	5	6
Sairaskäynnit päivystysaikana	17	8	7	23	18
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	1	1	0	0	1

Petäjävesi

Sairaskäynnit virka-aikana	124	99	83	125	213
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	57	66	23	88	515
Terveystenhuoltokäynnit	25	24	13	17	26
Sairaskäynnit päivystysaikana	6	2	3	2	13
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	1	0	0	3

Toivakka

Sairaskäynnit virka-aikana	48	45	32	41	41
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	48	35	20	59	26
Terveystenhuoltokäynnit	2	3	1	5	0

Sairaskäynnit päivystysaikana	4	7	3	5	6
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0

Uurainen

Sairaskäynnit virka-aikana	87	161	189	175	219
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	153	138	74	62	97
Terveystenhuoltokäynnit	26	30	25	20	29
Sairaskäynnit päivystysaikana	20	13	14	15	19
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	2	0	0	0

Äänekoski

Sairaskäynnit virka-aikana	176	213	205	255	230
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	108	97	182	148	141
Terveystenhuoltokäynnit	13	18	6	22	11
Sairaskäynnit päivystysaikana	11	17	7	9	9
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0

Maakunnallinen eläinlääkäripäivystys toimi koko vuoden 2025 ajan eriyttynä (suur/pieneläimet). Suureläinpäivystyksestä huolehtivat kunnaneläinlääkärit. Suureläinpäivystys toimi suunnitelman mukaisesti. Jyväskylän seudun ympäristöterveys vastaa pieneläinpäivystyksen toteuttamisesta ja hallinnoinnista koko maakunnallisella päivystysalueella. Pieneläinpäivystys on järjestetty ostopalveluna. Palvelun tuottaa Evidensia Oy.

Päivystyseläinklinikan toiminnan laatua valvottiin seuraamalla asiakaspalautetta. Reklamaatioita ei tullut tavanomaista enempää, eivätkä ne olleet sen luonteisia, että olisivat johtaneet jatkotoimenpiteisiin Jyväskylän kaupungin osalta.

Pieneläinpäivystyksen potilaiden määrässä oli edelleen hieman laskua verrattuna aiempien vuosien tasoon. Jyväskylän seudun ympäristöterveyden osalta käyntejä oli 2472, vuonna 2024 käyntejä oli 2512 kappaletta, vuonna 2023 käyntejä oli 2776 kpl ja vuonna 2022 3173 kpl.

Eläinlääkinnän tulot muodostuvat maksullisen päivystyspuhelimien tuotoista, joita v. 2025 saatiin 1549 euroa. Klinikamaksuista saatiin 19774 euroa vuonna 2025.

Päivystysalueen kunnat osallistuvat hyötyeläinten omistajalle eläinlääkinnästä aiheutuneisiin kustannuksiin. Korvausten omavastuuksi määritettiin keskimääräinen eläinlääkärin menomatka tilalle arki-aikaan, 35 kilometriä. Kustannusten korvauksia (subventiot) maksettiin vuonna 2025 yhteistoiminta-alueella 14439 euroa, vuonna 2024 korvaussumma oli 13158 euroa.

Vielä vuonna 2023 korvaussumma oli 39 711 euroa. Vuodelle 2024 tuottajien maksamia omavastuuosuuksia korotettiin vastaamaan tilarakenteen muutoksia. Kustannusten korvausten tarkoituksena on tasata pitkistä etäisyyksistä aiheutuneita kustannuksia. Kustannusten korvauksissa oli ajautettu tilanteeseen, joissa lähes kaikista käynneistä maksettiin korvauksia, uudessa päätöksessä (22.11.2023) kustannusten korvauksissa pyrittiin saamaan tilanne eläinlääkintähuoltolain henkeä vastaavaksi, eli tarkoituksena on poistaa korvauksilla kohtuuttomat etäisyyksistä johtuvat erot maksujen suuruudessa.

Eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvonnan toteutuminen

Epäilyperusteisia eläinsuojelutarkastuksia tehtiin kansalaisten sekä toisten viranomaisten ilmoitusten tai toimeksiantojen perusteella. Akuuttiin valvontaan kuuluvia eläimen pitopaikassa tehtyjä tarkastuksia tehtiin 204 kappaletta.

Hallintopäätös eläinsuojeluviranomaisen toimista tehtiin 67 tapauksessa, joista oli 54 kpl viranomaisen välittömiä toimia, hoidon hankkiminen eläimille, eläinten myyminen tai lopettaminen. Eläinsuojelulain mukaisesti ilmoituksen- tai luvanvaraiseen toimintaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 21 kappaletta.

Eläinten terveyden valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti v. 2025. Vapaaehtoisessa maedivisna valvontaohjelmassa olevien tilojen määrä laski kuuteen edellisen vuoden kahdeksasta. Valvontakäynnit näytteenottoineen toteutuivat valvontaohjelman mukaisesti. Vesiviljelyn osalta terveystarkastus tapahtui vesiviljelyn riskiperusteisen valvonnan ja lohensukuisten kalojen BKD-valvontaohjelman puitteissa. Yhteistoiminta-alueen viidellä emo- tai poikaskalalaitoksella tehtävät tarkastukset toteutuivat valvontaohjelmien mukaisesti.

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelmaan kuulumisen on pakollista kananmunia myyville tai muutoin luovuttaville tiloille. Valvontaohjelmaan kuuluvien tarkastusten väli vaihtelee vuodesta kolmeen vuoteen riippuen kanalan koosta. Yhteistoiminta-alueella kanalat ovat kaikki pienimuotoisia, joten tarkastustiheys kanaloissa jää alhaiseksi. Samoin ohjelmaan kuuluvien kanaloiden vaihtuvuus on suurta. Valvontaohjelmaan kuului vuonna 2025 yhteensä 13 kanala yhteistoiminta-alueella.

Elävien eläinten sisämarkkinasiirtojen ja kolmasmaatuontien valvontaa tehtiin epäilyyn perustuvien tarkastusten muodossa. Lisäksi kunnaneläinlääkärit tekivät eläinten siirtoihin liittyvää valvontaa myöntäessään virallisia terveystodistuksia.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta vuonna 2025 on esitetty alla olevassa taulukossa 2.

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröimisen valvonta

Tammikuun alussa 2022 voimaan tullut laki (1069/2021) eläinten tunnistamisesta ja rekisteröimisestä toi lisää tehtäviä ja lisäsi tarkastusoikeuden kunnaneläinlääkärille. Lakia on alettu soveltaa muun valvonnan, kuten ilmoitukseen perustuvan hevostenpidon valvonnan yhteydessä ja eläinsuojeluvalvonnan tarkastusten yhdessä.

Koiran haltijoille pakollista viranomaisen koirarekisteriin ilmoittamista pannaan täytöntään muun valvonnan yhteydessä tehtävällä valvonnalla. Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan rekisteriin ilmoittamattoman koiran haltijaa ohjataan ensin koiran rekisteröintiin. Ellei ohjaus tuota tulosta, on viranomaisen ryhdyttävä valvontatoimiin, joihin kuuluvat tarkastukset, kehotukset ja hallintopäätöksinä annettavat määräykset. Tarkastuksia tehtiin 44 kappaletta ja suuressa osassa valvotuista kohteissa koirien rekisteriin ilmoittamisessa tai yleensäkin koiran tunnistamisessa oli puutteita.

Taulukko 2

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, eläinten tunnistamisen ja rekisteröimisen valvonta

Eläinsuojeluvalvonta

	2025	2024	2023	2022	2021
Eläinsuojelupäätökset	67	56	62	54	48
Suunnitelmalliset tarkastukset ilmoituksenvaraisiin kohteisiin	21	21	18	31	15
Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	204	180	191	193	142

Eläinten terveyden valvonta

	2025	2024	2023	2022	2021
Pakollinen terveystarkastus	3	5	2	8	4
Vapaaehtoinen terveystarkastus	4	7	7	5	12
Tuontien ja sisämarkkinasiirtojen valvonta	9	5	20	14	11
Viralliset terveystodistukset sisämarkkinasiirtoihin ja vientiin	17	14	13	10	15
Muut eläintautilain nojalla tehdyt tarkastukset, eläintautiepäilyjen poissulkeminen, näytteenotto	2	6	11	13	13

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

	2025	2024	2023	2022	2021
Hevostilat	20	26	19	4	
Kanalat	1	0	1	1	
Lammas- ja vuohitilat	1	1	4	2	
Koirarekisterin valvonta	44	57			